

EĞİTİM DÜNYASINDAN HABERLER

Mustafa ERGÜN

JAPON EĞİTİMİNDE GEMİ AZIYA ALMIŞ BİR REKABET

Japon eğitimi giderek seçici, eleyici ve yarışmaya dayalı bir sisteme doğru gidiyor. Bu sistemin özellikleri tâ Çocuk Bahçelerinden itibaren kendini göstermeye başlıyor. Eğitim Bakanının da sık sık şikâyet ettiği bu aşırı durum, aslında Japon sosyal yapısının doğal bir sonucudur. Orada sosyal işleyiş, tamamen verime dayalı ve gelir getirici faaliyetlerden oluşan bir eksen etrafındadır.

Son yıllarda Japonya'da özellikle lise mezunu öğrencilerin intiharlarında bir artış oldu. Bunun en önemli sebebi, okulara giriş ücretlerinin çok pahalı olmasıdır. Özel üniversitelere giriş için 500.000 ila 1.000.000 yen arasında bir para harcamak gerekiyor. Kayıt dönemlerinde, babalarının her türlü fedakârlıklarına rağmen herhangi bir okula kaydolamayan öğrenciler de intihar ediyorlar. Ana-babalar, zorunlu öğretim sırasındaki eğitim ücretlerin öderlerken bile, büyük zorluklarla karşılaşıyorlar. Yasal olarak zorunlu öğretim (ilk ve orta beraber 9 yıl) Devlet okullarında ve Belediye okullarında parasızdır. Oysa uygulamada para alınıyor. Bu okul ücretleri, özel okullarda çok daha fazladır.

Japonya'da genel üniversiteler öğrencilerin ancak dörtte birini kabul edebiliyorlar. Kalan öğrenciler ise özel öğretim kurumlarına gidiyorlar. Japon basınında yer alan haberlere göre, Tıp Fakültesi için verilmesi gereken "teberru"lar 10 ila 20 milyon yen arasında imiş. Öğretim kurumlarına "hediye" verilmediği zaman, öğrencilerin okulun giriş sınavına girme şansları azalıyor. Bu tür rüşvet olayları pek çoktur ve üstelik "resmîleşmiştir".

Bu nedenle öğretim çağındaki Japon çocuklarının sorumlulukları pek büyüktür. Babalarının dışından, tırnağından arttırarak verdiklerinin karşılığında, okulun giriş sınavlarını da onun kazanması gerekir. Oun için de Japon çocuğunda tâ üç yaşından itibaren, Çocuk Bahçelerinden itibaren sorumluluk başlar. Ondan sonra sınav-

dan sınava, tâ üniversiteye kadar çeşitli baskılar altında bir koşu başlar. Bu engelli koşu, her okula girişte çocuğa oyun oynamak için azıcık bir zaman bile vermez. Çocuk aslında 12 yıl boyunca üniversiteye girmeye hazırlanır.

Okullar dışında çeşitli öğretim kurumlarına hazırlayıcı pek çok kurslar da vardır. Çocuklar akşam okuldan çıkar çıkmaz babaları tarafından bu hazırlayıcı kurslara (juku) gönderilirler. Eğitim Bakanlığının Tokyo'da yaptırdığı bir araştırmaya göre, ilkokul öğrencilerinin %75,9'u, ortaokul öğrencilerinin de yarısı bu kurslara gitmektedirler.

Japonya'da çok geniş bir test pazarı (test ya san) kurulmuştur. Çeşitli özel kurumlar en hızlı öğretimi (shikansen) verdiklerini, çeşitli kurumlara (meselâ Japonya'nın en iyi üniversitesi olan eski imparatorluk üniversitesi Todai'ye) girişi garanti ettiklerini iddia ediyorlar.

Japon yaşayışında annenin çok önemli bir yeri vardır. Anne, çocuğunun her şeyinden sorumludur. Eğitici olmaya mecburdur. Anneye "kyoiku mama" (öğretici anne), "mamagon" (ejderha anne) diye çağırırlar. Gençler annelerinin baskısından ancak Fakülte sıralarına geldikleri zaman kurtulurlar.

Tarihî olarak Japon eğitimi Meici (1868)'den itibaren millî birliği sağlayıcı, kültürel düzen içinde politik etkiyi kuvvetlendirici bir iş olarak düşünülmüştü. Bu amaçlar 1930'larda insanları Devlete ve İmparatora daha bağlı kılmak için kuvvetlendirilmişti. Eğitim sistemi 1947'de Amerika'nın etkisi altında yeniden düzenlendi. Bugünkü görüntüler henüz sosyal bütünlüğün sağlanamadığını gösteriyor. Test sisteminin alabildiğine yaygınlaştırılması ve bunların da çoğunun "evet-hayır" tarzında olması, zaten bir eşitleştirme ameliyesinin var olduğunu gösteriyor.

Japon Millî Eğitim Bakanlığı için farkındadır. Öğrenci seçimindeki adaletsizlikleri önlemek için son yıllarda önemli çalışmalar yapıyorlar. Eğitim Bakanı Mişio Nagai, sınavlar konusunda yeni reformlar hazırlamıştır. Yeni Liberal Kulüp de bugünkü gibi her kurumun yarışma sınavıyla öğrenci alması yerine, üniversiteye girişte millî bir genel sınav yapılmasını istiyor.

Japonya'nın bugünkü eğitim sistemini savunanlar da var. Tipik bir "elitler eğitimi" uygulayan ülkede okuma-yazma oranı %100'e yaklaşmıştır. Japon kalkınmasını sağlayan mühendisler ve yöneticiler en iyi şekilde bu sistem içinde yetişmektedirler. Ama son yıllarda öğretim kurumlarının büyük bir çoğunluğu, test şeklindeki sınavlara yönelmişlerdir¹.

(1) Pons, Philippe: "Une concurrence effrénée" Le Monde de l'éducation Mai 1977 ss. 20-21.

İSVİÇRE'DE TIBBA RAĞBET

İsviçre'de tıp öğretimine girmek, şu sıralarda çok zorlaşmış durumdadır. Bu yıl "Bachelier" diploması olanların Tıp Fakültelerine girmekten vazgeçmeleri bildirilmiştir. Öğrenciler, resmen bu hevesten döndürülmeye çalışılıyorlar. İlk ihtar, kayıtlar sırasında oluyor. 1977 yılında her başvuran adayın tıp okullarına alınmayacağı haber veriliyor. Artık İsviçre'de her isteyen istediği yere giremeyecek. Çünkü bazı üniversitelerde yer darlığı görülmeye başladı. Zürih, Bern, Bâle, Lozan ve Cenevre tıp fakülteleri tamamen dolu vaziyette. Yetkililer öğrencileri başka daha boş şehirlere göndermek kararı alınabileceğinden bahsediyorlar. Tıp alanında hemen bütün okullar alabilecekleri en son sınıra kadar öğrenci almış durumdadır. Tıp alanındaki öğrencilerin sayısal artışları da gayet hızlıdır:

1960—61	3.117
1965—66	4.585
1970—75	6.229
1975—76	6.985

İsviçre'de mevcut beş üniversitenin yıllık öğrenci kabul kapasiteleri 1.060 kişidir. Bu bakımdan üniversiteler şimdiden bir endişeye kapılmışlardır².

Bu arada ise lise müdürlerinin bağlı olduğu konfederasyon, yaptığı yıllık toplantıda olgunluk belgesinin üniversitelere girişte yeterli sayılmasını istemektedir. Bunlar, üniversiteye girişte seçme yapılması yerine, üniversitelerin kapasitelerin artırılmasını önermektedirler³.

"KİD 77" LOZAN'DA DÜNYANIN İLK ÇOCUK SALONU

UNICEF'in girişimleriyle Lozan Beaulieu sarayında ilk defa uluslararası bir çocuk ve gençlik salonu açıldı. Bu salon, modern toplumdaki çocuk problemleri ve eğitimi konusunda gayet yararlı idi. Salonda çocukların film çektikleri bir stüdyo, ergenler ve gençler için kitap serileri, itfaiyeye yardım işleri vs.. gibi bölümler; gösteri, sergi, projeksiyonlu konferans, konserler.. gibi çalışmalar var. Bir de uluslararası gençlik ve çocuk film festivali düzenlenmiş. Sa-

(2) Cornu, Daniel: "Trop d'étudiante en médecine?" Le Monde de l'éducation Mai 1977 ss. 20-21.

(3) Tribune de Geneve 21-22 Mayıs 1977 s. 5.

londa çocuk ve genç oyunlarına biraz az yer verildiği dikkati çekmiştir⁴.

İSVİÇRE'DE YETİŞKİNLER EĞİTİMİ

İsviçre'de sürekli eğitim için yeni topluşmalar, koordineli çalışmalar var. Çalışmalar, 25 yıllık bir kuruluş olan Yetişkinler Eğitimi için İsviçre Federasyonu (FSEA) tarafından yürütülüyor. Bu kuruluşa bağlı 17 kurum var. Ülkedeki yetişkinler eğitimi yapan özel ve ekonomik kuruluşlar da bu federasyona bağlı veya onunla sıkı ilişkiler içinde bulunuyor. "Education Permanente" adlı bir teorik dergi yayınlanıyor. Federasyon, her kurumun yıllık çalışmalarını topluyor, değerlendiriyor, teftiş ediyor, planlamalar yapıp gelecekteki politikalarını tespit ediyor⁵.

Örneğin, bu yetişkin eğitimi kurumlarından birisi Cenevre'nin çeşitli yerlerine dağılmış bir halde bulunan Genel Kültür Okuludur. Üç yıl öğretim süreli olan okulda 1680 öğrenci var ve her yıl ortalama 120 öğrenci mezun ediliyor. Okul öğleden sonra ve akşam yetişkin dersleri düzenliyor, bu derslere ortalama 600 öğrenci devam ediyor⁶.

FRANSA'NIN EN BÜYÜK OKULU

Süreli yayınlarda belirtildiğine göre, Fransa'nın en büyük okulu Uzaktan Öğretim Millî Merkezi (C.N.T.E.)'dir. Bu merkezin 180.000 öğrencisi, 1700 tanesi tam-gün çalışan 4.000'den fazla profesörü, bin kadar teknik ve idarî personeli, birçok basımevleri, danışma merkezleri vardır. Fransa'da Mektupla Öğretim Millî Merkezi 1939'da savaş dolayısıyla dağılmış olan çocukları okullaştırmak için açılmıştı. Bu, barış zamanında da arızalı çocuk ve gençlerin eğitim merkezi olmakta devam etti. 1959'dan itibaren Millî Eğitim Enstitüsünün (IPN) bazı bölümleriyle birleşerek "Radyo, TV ve Mektupla Öğretim Millî Merkezi" (CNTE) adını aldı. Zaman içinde de tamamen bir yetişkin eğitimi kurumu oldu.

Bu kurum bir fabrika gibi çalışıyor. Çok ağır bir lojistiği var. Her hafta tonlarca kâğıt bunun çeşitli merkezlerinde işlem görür. CNTE'nin Fransa içinde altı merkezi vardır: Vanves, Lyon, Lille, Grenoble, Toulouse, Rouen. Herbirisinin özerk bütçeleri olan bu

(4) Tribune de Genève 21-22 Mayıs 1977 s. 11.

(5) Tribune de Genève 7 Haziran 1977.

(6) Tribune de Genève 24 Haziran 1977.

merkezler, normal örgün eğitim kurumlarının programlarının hemen hemen aynısını uygularlar. Verdikleri diplomalar da aynıdır. Bu kurumun esas yükünü, esas yorucu, usandırıcı taraflarını profesörler, düzelticiler ve değerlendiriciler çekmektedir. Merkez, yakında 200.000 öğrenciye ulaşacağını hesaplamakta ve ona göre çalışmalar yapmaktadır. Bu merkeze, okul çağında olup da bir arızalarından dolayı okula gidemeyenler, yurtdışında veya uzak bölgelerde oturanlar, yetişkinler, okullardan kovulanlar, askerler, mahpuslar, bir işte çalışanlar vs.. kaydolabilirler. Kayıt sırasında alınan 106 ila 548 Frank arasındaki ücretin dışında, öğretim parasızdır. Buradaki öğrencilerin en çok gruplandıkları alanlar bakalorya, meslekî belge, CAPES - CAPET ve öğretmen yardımcılığı yarışmaları, genel ve tamamlayıcı formasyon, idarî sınavlara hazırlık alanlarıdır. Merkez, her yıl %20-25 oranında yeni kayıtlar yapmaktadır'.

FRANSA'NIN EĞİTİM SORUNLARI

Fransa'da 1968'den beri iyice kaybolmuş olan eğitim tartışmaları, Haby reform tasarıları üzerine yeniden başlamıştır. Şimdi fransızların üzerinde durdukları belli başlı eğitim sorunları şunlardır:

1. Mecburî öğretimin nasıl ve nereye kadar süreceği meselesi. Zorunlu öğretim süresi uzatılırken, bunun komünist ülkelerde ve İskandinav ülkelerinde olduğu gibi birlik temel okullarında verilmesi öngörülüyor. İtalya'da olduğu gibi Fransa'da da 11-16 yaş arasındaki çocukların zorunlu öğretimlerini yaptırırken, bazı küçük farklılıklarla (Royer Kanununun çıraklık, teknik öğretim gibi programları) Haby kolejlerinde birleştirme eğilimi vardır. Ama henüz bunun pek çok iç ve dış sorunları halledilmiş değildir.

2. Okullarda ne öğretilmelidir? 2000 yılının yetişkinleri olacak bu günkü çocuklar okullarda ne öğrenmelidirler? Hangi dersler ne oranda ve ne ağırlıkta verilmelidir? Öğretim metodları, eğitimde okul ve ailenin yeri ne olmalıdır?

3. Meslekî formasyon-istihdam-planlama. Bilhassa orta ve yüksek öğretimin bu yönleri ıslâh edilmelidir. Hem de istihdam ve planlama yönleriyle beraber. Ama nasıl?

4. Eğitimi demokratlaştırma-şans eşitliği. Eğitim süresi boyunca demokratlaştırma nasıl gerçekleştirilebilir? İşçi, memur ve çiftçi çocuklarına orta ve yüksek okul kademeleri daha çok nasıl açılabilir? Bunların okul sonrası istihdamları nasıl olmalıdır? Her düzeydeki öğrenciye yapılan malî yardımlar demokratlaştırmayı kolaylaştırır mı? Bu arada öğrencilerin şansları nasıl eşitletilir?

5. Merkezsizcilik-özerklik-kendi kendine idare. Bunlar, idarenin diğer kademeleri için Fransa'nın en çok tartışılan konuları. Bu esaslar eğitim alanında nasıl uygulanmalıdır? Yörel idarelerin hangi eğitim sorumlulukları olmalıdır? Üniversite özerkliği nasıl olmalıdır?

6. Özel okulların millileştirilmesi. Fransız solu özel okullara malî yardım sağlayan Debre Kanununa karşı çıkıyor ve programlar ne biçimde olursa olsun, bütün öğretim kademelerindeki özel okulların millileştirilmeleri (devletleştirilmeleri) gerektiğini savunuyorlar. (*)

FRANSA'DA İLGİNÇ BİR YUKSEK ÖĞRETİM KURUMU

Hükûmetin, yüksek öğretim kurumlarını politize etme girişimlerinden doğan 1976 üniversite bunalımı sırasında pek çok zorluklar atlatan Üniversite düzeyindeki teknoloji enstitüleri (IUT), artık normal gelişim yoluna girmişlerdir. Bu enstitüler, Fransa'nın 66 şehrinde 266 haberleşme bölümüyle beraber çalışıyor. Öğretimi üniversite düzeyinde ve üstelik bu kurumlardan mezun olanlar günlük hayata daha kolay uyup, başarılı oluyorlar. Enstitülerin 45.000 öğrencisi var. Bir onbin öğrenciyi daha rahatça okutabilirler. Bu kuruluşlar, Fransa'da eğitimin demokratlaşma ve merkezsizliğe doğru gidişinin en başarılı örnekleri. Meselâ, üniversitelere devam eden çiftçi çocukları % 6 iken burada % 11,4; işçi çocukları % 12,6 iken burada % 24,3'tür. Fransa'daki üniversite öğrencilerinin % 35'i Paris'te otururlarken, bu kurumların öğrencilerinin % 14'ü bu şehirde oturuyorlar. (*)